

УДК 331.421.1

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ ТИПУ OPEN SPACE

Булгакова Т. В., Сова І. В.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета. *Визначити основні особливості функціонально-планувальної структури, технологічних та художньо-естетичних рішень сучасних офісних просторів типу open space.*

Методика. *Критичного та порівняльного аналізу наукових джерел за темою дослідження, нормативних вимог до даного типу приміщень, вітчизняної та зарубіжної практики проектування та експлуатації адміністративних будівель із офісами типу open space. Синтез результатів аналізу.*

Результати. *Розкрито особливості формування інтер'єрів сучасних офісних приміщень типу open space на основі вітчизняного та закордонного досвіду проектування даного типу офісів в Україні та світі. Надані рекомендації щодо вдосконалення функціонально-планувальних, технологічних та художньо-естетичних рішень інтер'єрів офісних приміщень відкритого типу. Визначені рекомендації в частинах: функціонально-планувального – доцільного виділення функціональних зон та їх об'єднання та ергономічного вирішенням робочих зон в приміщенні; технологічного – правила освітлення офісних приміщень; художньо-естетичного рішення – оздоблення офісного інтер'єру з вибором сучасного стильового рішення, доцільної кольорової гамми.*

Наукова новизна. *Визначено особливості формування інтер'єрів сучасних офісів типу open space.*

Практична значимість. *Результати даного дослідження можуть бути використані в практиці проектування адміністративних будівель із офісними приміщеннями типу open space.*

Ключові слова: *проектування, функціонально-планувальна структура, офіс відкритого типу, дизайн, інтер'єр, планування*

У зв'язку з економічною ситуацією в Україні відбувається широкий приріст населення у великих містах. Особливо він помітний в м. Києві, так як він являється адміністративно-політичним центром держави, що обумовлює концентрацію капіталу саме в ньому. Цей фактор зумовлює розширення міста та збільшення кількості будівель адміністративного призначення, а саме офісних будівель. Проблема організації офісного простору пов'язана з орієнтацією на розвиток інноваційних технологій та збільшення обсягів виробництва інформації. Різноманітні офісні простори являються територіями інформаційного виробництва, кінцевими продуктами якого є обізнаність споживача в конкретних питаннях, пов'язаних з напрямком роботи компанії. Тому все більшої

популярності набирає прийом використання фірмового стилю при формуванні дизайну інтер'єру офісного простору, з урахуванням індивідуальних якостей компанії. Але не всі офіси сприяють комфортній роботі персоналу, зручній комунікації між співробітниками та швидкій роботі з документами, тому широкого поширення набувають офісні приміщення з оптимізованим розміщенням робочих місць, а саме open space.

Революційні зміни настільки швидкі, що незважаючи на новий тип і функції офісної роботи, вона виконується в застарілих, погано прилаштованих для цього приміщеннях (часто орендованих компанією), які не реконструюються під нові задачі та новий характер роботи, тобто нові процеси ледве проникають в старі рамки. А там, де будуються нові приміщення, соціальні зміни труда часто ігноруються [1].

Поняття «офіс» в Україні з'явилося відносно недавно – в кінці 1980-х, коли в радянський побут поступово стали проникати терміни західного способу життя.

Офіс (англ. office від лат. Officium – обов'язок, служба) – нежитлове приміщення, яке належить суб'єкту господарювання, де міститься його виконавчий орган і яке має певну адресу, через яку можна здійснювати поштовий зв'язок. В офісі міститься штаб-квартира, де перебуває керівництво та офіційне представництво фірми [2].

Open space – це офіс з відкритим плануванням; простір без стін, в якому співробітники працюють в одному великому приміщенні з вільною комунікацією між собою.

Постановка завдання

Надати рекомендації щодо вдосконалення особливостей планування, облаштування та оздоблення в офісних просторах типу open space із урахуванням сучасних потреб.

Результати досліджень

На сьогоднішній день, в умовах формування інформованого суспільства, основна діяльність людини полягає в різному інтелектуальному виробництві. Переважно, цей процес формується в умовах різних офісних просторів, до яких відносяться і дослідницькі простори, і офісні центри, і бізнес парки, сукупність яких визначається як «офісні об'єкти».

Офісний об'єкт – це сукупність приміщень і просторів, в яких протікає різна офісно-ділова діяльність.

Офісна робота може бути розділена на дві основні категорії: концентрація та спілкування. Саме цей поділ має суттєве значення при плануванні офісного простору,

так як, основною складністю в проектуванні офісу є питання урівноваження цих двох критеріїв відносно потреб і вимог тієї чи іншої компанії. Завдяки взаємодії цих критеріїв і формується план поверху будівлі.

Для проектування офісних приміщень необхідно визначити структурну схему об'єкта (функціональні зв'язки приміщень):

- визначення складу приміщень
- виявлення функціональних і транзитних зв'язків;
- оптимізація схеми розміщення приміщень (функціонально близькі приміщення мають знаходитися поруч);
- загальна кількість і довжина переміщень має бути мінімальною;
- оптимізація функціональних і транзитних зв'язків в окремих приміщеннях.

На всіх рівнях організації офісного простору простежується принцип взаємодії відкритих і закритих зон.

За видом планування розрізняють три основні типи офісів:

- кабінетно-коридорний тип. Представляє собою закриту систему планування. Така система планування майже виключає взаємозв'язок між співробітниками, тобто продуктивну колективну роботу, і надає перевагу високій сконцентрованості над роботою. Така система планування притаманна організаціям з чіткою ієрархічною структурою, наприклад, державні установи;
- відкритий тип (open space). Характеризується відкритим плануванням без поділу на кабінети. Зони структуруються за допомогою невеликих, в основному, пересувних перегородок. При такому плануванні віддається перевага колективній праці та високому рівню комунікації між співробітниками. Це, як правило, такі компанії як творчі студії, ІТ-компанії, сфера послуг;
- комбінований тип. Включає в себе сукупність кабінетного та відкритого типів планування. Такий тип притаманний компаніям для яких важливе спілкування між співробітниками. В окремих кабінетах розміщуються тільки керівники компанії та працівники, яким потрібне усамітнення для високої концентрації на виконанні роботи.

Окремо було розглянуто планування офісу типу open space.

Специфіка планувальної організації офісу відкритого типу полягає у тому, що він в основному складається з двох частин:

- в першій частині розміщуються: зона очікування, приймальня, кабінет керівника, кімната для переговорів;
- друга частина складається з: «робочої зони», де розташовуються підрозділи, що забезпечують аналітичну, фінансову, інформаційну та іншу роботу фірми, зона відпочинку, спілкування, приготування їжі, санітарна зона для персоналу.

Існує кілька поширених видів планувань офісів відкритого типу:

- кільцеве планування робочих місць. Це планування, коли столи розставлені вздовж стін по колу. Ідеально підійде для приміщень прямокутних в плані;
- острівне планування. Підходить для великих компаній. Це планування, де кілька столів об'єднуються разом з необхідною модульною меблями;
- лінійне планування. Має на увазі під собою розташування робочих столів лінійно відносно один одного. Використовується в приміщеннях, де робота співробітників не галаслива.

Було виявлено чотири типи розмежування відкритого робочого простору:

1. Командно-орієнтоване велике робоче приміщення (англ. Team-oriented «bullpen») – співробітники вільно чують і бачать один одного, проте їх робочі місця згруповано в команди.
2. Робочі місця з низькими перегородками (англ. Low-panelled cubicles) – співробітники бачать один одного, сидячи за робочим місцем.
3. Робочі місця з високими перегородками (англ. High-panelled cubicles) – співробітники не бачать один одного, сидячи за робочим місцем.
4. Кластерний робочий простір (англ. Clusters) – група робочих місць з низькими перегородками, обгороджені високими перегородками від інших робочих команд [3].

Для формування простору open space краще обрати пересувні перегородки, так як вони дозволяють перемістити робочу зону в інше місце в разі такої необхідності.

Комфортабельність приміщення, його зручність та художньо-естетична якість являються головною метою оформлення інтер'єру будь-якого простору. Комфорт визначається функціональним меблюванням приміщення, вимоги до якого визначаються призначенням приміщень, для якого вони обираються, та тими процесами, що в цих приміщеннях відбуваються.

Для визначення правильних анатомічних особливостей при проектуванні меблів використовують габарити людського тіла в різних положеннях.

Робоче місце включає в себе робочий стіл, крісло та невелику тумбу для зберігання речей.

Правильна робоча зона в горизонтальній площині обмежується уявною дугою та окреслюється кінцями пальців правої і лівої рук, зігнутих у ліктьовому суглобі. Така зона займає близько 1000 мм в ширину та 300 мм в глибину. Вона призначена для розташування найбільш часто використовуваних засобів і предметів праці та виконання основної роботи. При цьому площа (для двох рук) займає близько 1500 мм в ширину та 500 мм в глибину. Габарити столу повинні бути дещо більшими, ніж максимальна зона досяжності рук. Висота робочої поверхні становить 750 мм. Робочий стіл повинен мати простір для ніг, який складає: висота – 500 мм, глибина на рівні колін – 450 мм, на рівні витягнутої ноги – 650 мм [4].

Конструкція робочого крісла повинна підтримувати раціональну робочу позу, дозволяючи змінювати положення тіла з метою зниження статистичного напруження м'язів шийно-плечової області і спини для попередження стомлення. Ширина і глибина сидіння крісла для людини середньої комплекції повинні складати 50x50 см. Ноги повинні бути зігнуті в колінах під кутом трохи більше 90 градусів. Лінія стегна при цьому повинна бути горизонтальною. Спинка стільця повинна мати висоту трохи нижче плечей, і бути опорою для спини. Краще використовувати офісне крісло з регульованою висотою сидіння і кутом нахилу спинки [4].

Невід'ємною частиною офісу з відкритим плануванням являються шафи та стелажі. Вони виконують роль архіву для зберігання документів, а також, в частих випадках, і вигідно зонують простір.

Не менш важливим елементом в проектуванні офісів є наявність правильного освітлення.

Рекомендовано розташовувати робочі місця відносно світових прорізів так, щоб природне світло падало переважно з лівого боку. Монітор має розташовуватися на оптимальній відстані від очей користувача, що становить 600-700 мм, але не ближче ніж за 600 мм з урахуванням розміру літерно-цифрових знаків і символів. Розташування екрана монітору має забезпечувати зручність зорового спостереження у вертикальній площині під кутом +30° до нормальної лінії погляду працівника [5].

Існують три основних джерела світла, які присутні практично в кожному приміщенні: природне, змішане та штучне світло.

Природне освітлення має здійснюватись через світлові прорізи, орієнтовані переважно на північ чи північний схід і забезпечувати коефіцієнт природної освітленості (КПО) не нижче ніж 1,5%. Розраховується КПО за методикою, викладеною в ДБН В.2.5-28-2006 [6].

Штучне освітлення в приміщеннях з робочими місцями має здійснюватись системою загального рівномірного освітлення. У разі переважної роботи з документами, допускається застосування системи комбінованого освітлення (крім системи загального освітлення додатково встановлюються світильники місцевого освітлення). Зазначення освітленості на поверхні робочого столу в зоні розміщення документів має становити 300-500 лк. Якщо ці значення освітленості неможливо забезпечити системою загального освітлення, допускається використовувати місцеве освітлення. При цьому світильники місцевого освітлення слід встановлювати таким чином, щоб не створювати відблисків на поверхні екрана, а освітленість екрана має не перевищувати 300 лк [6].

Сучасний офіс в умовах нинішнього розвитку передбачає не тільки зручність розміщення меблів в приміщенні офісу, а і наявність так званого фірмового стилю.

Дизайн інтер'єру офісу компанії являється одним з найголовніших компонентів успішного бізнесу. При початку планування проектування об'єкту, необхідно виявити його суспільну необхідність.

У світі на сьогоднішній момент існує велика різноманітність стилів оформлення внутрішніх просторів. Для оформлення офісних приміщень рекомендовано використовувати такі стилі: лофт, скандинавський, мінімалізм, ар-деко, еко-стиль, хай-тек, техно, контемпорарі, так як вони несуть в собі не тільки естетику, а й зручність і комфорт для праці офісного співробітника. Менш використовуваними є класичні стилі. Аналіз проектних рішень, які застосовуються в світі в останній час показує, що найбільшою популярністю користується стиль лофт.

Інтер'єр офісу в стилі лофт передбачає поєднання старого (цегляні стіни, сходи, труби, не прикриті системи вентиляції, заводські пристосування) і чогось сучасного (новомодна техніка, метал і дзеркала) в одному інтер'єрі (див. рис.).

а)

б)

Рис. Приклад оформлення офісного простору в стилі лофт: а) офіс з оформленням в світлих тонах; б) офіс з оформленням в темних тонах

Кольорова гама офісного приміщення в ідеалі повинна відповідати логотипу компанії. Бажано використовувати такі найбільш популярні комбінації як: тілесний – білий, сірий – білий, білий – металік, іноді використовують і чорно – білий варіант. Категорично неприйнятне оформлення офісу, де працює кілька людей, у червоних, синіх, яскравих жовтих або зелених тонах, вони по-різному впливають на психічний стан людини на робочому місці.

Висновки

Величина площі офісного приміщення в Україні визначається в більшій мірі не гігієнічними вимогами, а соціально-економічними можливостями суспільства.

Глобальні зміни в світі характеризуються поділом праці, міграцією капіталу, людських та виробничих ресурсів. Ці процеси значно посилюють такі фактори, як імідж фірми, дозвілля робітників та організація їх відпочинку в стінах офісного приміщення для підвищення працездатності.

Внутрішні зміни досліджуваних сторін, таких як функціонально-планувальна організація робочого простору та характер праці офісних працівників, являються взаємостимулюючими факторами.

Виходячи з цього, проведене узагальнення вітчизняного, зарубіжного досвіду проектування офісних приміщень відкритого типу дають змогу визначити: загальну площу робочого місця (6м^2 на 1 працівника).

Безпека всіх технологічних процесів, умови праці та санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці. Будівлі та приміщення, де розміщені робочі місця, повинні відповідати вимогам нормативно-технічної та експлуатаційної документації. Нормами регламентуються також площа приміщень і розстановка меблів, освітлення.

Паралельно з цим з'являються нові типи будівель та їх організації, зонування, меблі, технології, що покращують умови праці для робітників.

Для підвищення комфортності робочого місця варто передбачати спеціальне меблювання, що трансформується. Висувні та засувні поверхні в меблях-трансформерах, що є частиною функціонального простору зможуть надати додаткову свободу та зекономити час.

Художньо-естетичними тенденціями організації офісного простору є їх оздоблення в світлій кольоровій гамі. В оформленні інтер'єру зазначеного приміщення, головне, щоб в цілому воно не виглядало перевантаженим декоративними елементами. Перевагу краще віддавати функціональному та креативному лофту.

Список використаних джерел

1. Нойферт Э. Строительное проектирование / Э. Нойферт – М.: Архитектура-С, 2009. – 560 с.; ил.
2. Лук'янюк В. Словник іншомовних слів. [Електронний ресурс] / В. Лук'янюк – 2001. – Режим доступу: <https://www.jnsm.com.ua/cgibin/u/book/>
3. Сайт загальнодоступної вільної багатомовної онлайн-енциклопедії «Вікіпедія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
4. Косенко Д. Ю. Методичні вказівки до виконання практичних та самостійних робіт для студентів спеціальності 6.02.02.10 «дизайн» спеціалізації «комп'ютерний дизайн інтер'єру та меблів» денної форми навчання. Частина 1.

References

1. Noifert, E. (2009). *Budivselne proektuvannia* [Construction design]. – Moskva: Arkhitektura-S [in Ukrainian].
2. Lukianiuk, V. (2001). *Slovnnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. Retrieved from: <https://www.jnsm.com.ua/cgibin/u/book/> [in Ukrainian].
3. *Sait zahalnodostupnoi vilnoi bahatomovnoi onlain-entsyklopedii «Vikipediia»* [The site of the publicly available free multilingual Wikipedia encyclopedia]. Retrieved from: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
4. Kosenko, D.Yu. & Ryshkevych, N.O. (2010). *Metodychni vказivky do vykonannia praktychnykh ta samostiinykh robіt dlia studentiv spetsialnosti 6.02.02.10 «dyzain» spetsializatsii «komp'uternyi dyzain inter'ieru ta mebliv» dennoi formy navchannia. Chastyna 1. Osnovy khudozhnoho konstruiuvannia* [Guidelines for practical and independent work for students of specialty 6.02.02.10 «design» specialization «computer interior and furniture design» full-time education. Part 1.

- Основи художнього конструювання. / Упор. Косенко Д. Ю., Ришкевич Н. О. – К.: КНУТД, 2010. – 31с.
5. ДСАНПІН 3.3.2-007-98. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. Київ. Дата введення 1998-10-12.
6. ДБН В.2.5-28-2006. Природне і штучне освітлення. Київ. Дата введення 2006-15-05.
7. ДБН В.2.2-28:2010. Будинки і споруди. Будинки адміністративного та побутового призначення. Дата введення 2010-01-10.
- Fundamentals of artistic design]. – Kyiv: KNUTD [in Ukrainian].
5. *DSANPIN 3.3.2-007-98. Derzhavni sanitarni pravyla i normy roboty z vizualnymy dyspleinymy terminalamy elektronno-obchysliuvalnykh mashyn* [State Standard 3.3.2-007-98. State sanitary rules and norms of robots with visual dyspleinymy terminals of electron-obchysliuvalny machines]. Kyiv, Standartinform Publ., 1998.
6. *DBN V.2.5-28-2006. Pryrodne i shtuchne osvittennia* [State Standard 2.5-28-2006 Natural and artificial lighting]. Kyiv, Standartinform Publ., 2006.
7. *DBN V.2.2-28:2010. Budyunky i sporudy. Budyunky administratyvnoho ta pobutovoho pryznachennia* [State Standard 2.2-28: 2010. Buildings and structures. Administrative and residential buildings]. Kyiv, Standartinform Publ., 2010.

Bulhakova Tetiana

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6523-5770>

bulgakova358@ukr.net

Kyiv National University of
Technologies and Design

Sova Ira

Ira.sova.97@gmail.com

Kyiv National University of
Technologies and Design

**Особенности формирования интерьера офисных помещений типа open space
Булгакова Т. В., Сова И. В.**

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. *Определить основные особенности функционально-планировочной структуры, технологических и художественно-эстетических решений современных офисных пространств типа open space.*

Методика. *Критического и сравнительного анализа научных источников по теме исследования, нормативных требований к данному типу помещений, отечественной и зарубежной практики проектирования и эксплуатации административных зданий с офисами типа open space. Синтез результатов анализа.*

Результаты. *Раскрыты особенности формирования интерьеров современных офисных помещений типа open space на основе отечественного и зарубежного опыта проектирования данного типа офисов в Украине и мире. Даны рекомендации по совершенствованию планировочных, технологических и художественно-эстетических решений интерьеров офисных помещений открытого типа. Определены рекомендации в частях: планирование – целесообразного выделения функциональных зон и их объединения и эргономичного решением рабочих зон в помещении; технологического – правила освещения офисных помещений; художественно-эстетического решения – отделка офисного интерьера с выбором современного стилового решения,*

целесообразной цветовой гаммы.

Научная новизна. Определены особенности формирования интерьеров современных офисов типа open space и предложены рекомендации по организации внутреннего пространства в них.

Практическая значимость. Результаты данного исследования могут быть использованы в практике проектирования административных зданий с офисными помещениями типа open space.

Ключевые слова: проектирование, функционально-планировочная структура, офис открытого типа, дизайн, интерьер, планировка

Features of formation of interior office room type open space

Bulhakova T. V., Sova I. V.

Kiev National University of Technology and Design

Purpose. To determine the main features of the functional planning structure, technological and artistic and aesthetic solutions of modern office spaces such as open space.

Methodology. A critical and comparative analysis of scientific sources on the topic of research, regulatory requirements for this type of premises, domestic and foreign practice of designing and operating administrative buildings with open space offices. Synthesis of analysis results.

Findings. The features of the formation of interiors of modern office spaces of the open space type based on domestic and foreign experience in the design of this type of office in Ukraine and the world are disclosed. Recommendations are given on improving planning, technological, and artistic and aesthetic solutions for open-type office interiors. Recommendations are defined in parts: planning – the appropriate allocation of functional areas and their integration and ergonomic decision of working areas in the room; technological – rules for lighting office premises; artistic and aesthetic solutions – finishing an office interior with a choice of a modern style solution, an appropriate color scheme.

Originality. The features of the formation of interiors of modern offices such as open space are determined and recommendations are made on the organization of the internal space in them.

Practical value. The results of this study can be used in the practice of designing office buildings with office space such as open space.

Keywords: design, functional planning structure, open office, design, interior, layout